

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum reatus penę possit remanere post peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

nun putes docuisse
au horem in 4 sent;
diff. 1.1.1. art. 1. ad
quoniam ibi reprehenditur so
la similitudo cause
eternitatis poena in
veniali, & in hoc re
siduo, & bene dñ.

Vt enim dictum est,
in veniali cā est du
plex. perfiduranc
culpa, & status non
satisfactorius, in hoc
reduco causā est so
lus status. Et ibi dif
fimilis rō redditur
quo ad primam cau
sam: hic vero sola
secunda causa, quæ
communis est omni
bus ponitur.

Nec rufus acci
pias rissoinem ibidē
secundi loco datā,

niſi recitatue. Ipſe
namque ex propria
mente determina
bit, quod in eodem
dict. 15 q. 1. art. 3.
q. 2. docuera.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut
supra dictum est, * Peccatum cau
sat reatum poenā eternā, in quantu
m irreparabiliter repugnat or
dini diuinā iustitiā, per hoc. q̄
contrariatur ipsi principio ordi
nis, quod est ultimus finis. Mani
festum est autem, quod in quibusdam peccatis est
quidem aliqua inordinatio, non tamen per contra
riatem ad ultimum finem, sed solū circa ea, quæ
sunt ad finem, in quantum plus, vel minus debite
eis intenditur, saluato tamen ordine ad ultimum
finem, puta, cum homo, eti nimirū ad aliquam rē
temporalem afficiatur, non tñ pro ea vellet Deum
offendere, aliquid contra præceptum eius faciendo.
Unde huimodi peccatis non debetur eterna pe
na, sed temporalis.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ peccata nō dif
ferunt in infinitum ex parte conuersio[n]is ad bonū
commutabile, in qua consistit substantia actus: dif
ferunt aut in infinitum ex parte auersionis. Nam q̄
dam peccata committuntur per auersionem ab ul
timo fine: quedam verò per inordinationem circa
ea, que sunt ad finem: finis autem ultimus ab his
que sunt ad finem, in infinitum differt.

AD SECUNDVM dicendum, quod peccato origi
nali non debetur pena eterna ratione sua grauitatis,
sed ratione conditionis subiecti, scilicet, homini
nis, qui sine gratia intenit, per quam solum fit
remissio penā. Et similiter dicendum est ad tertium,
de veniali peccato. Aeternitas enim pena non re
spondet quantitat[er] culpa, sed irremissibilitati ip
ius, vt dictum est.*

⁹ Super Questionis
27. Art. secundum.

ARTICVLVS VI.

Vtrum reatus pena remaneat post
peccatum.

1 Nati 6. eiusdem
q. 8.7. hoc solū no
vandum occurrit, q̄
4. Quia delata macula
non remanet reatus
poenae simpliciter fa
tisfactionē, ex hoc
ipso manifeste līq,
q̄ post cōfessionē
venire remaneat illa,
q̄ peccavit, reus pa
re satisfactoria, ac
per hoc si in statu fa
tisfactionis nō solvit
eam, nūquā soluerit

AD SECVNDVM sic proceditur,
Vñ, q̄ reatus pena non re
maneat post peccatum. Remota
enim causa remouetur effectus:
sed peccatum est causa reatus pe
nae: ergo remoto peccato, ceſſat
reatus pena;

* Præte. Peccatum remouetur
per hoc, q̄ homo ad virtutem
redit: sed virtuoso non debetur

A pena, sed magis p[ro]cēdūm: ergo
remoto peccato, non remanet
reatus pena.

* Præte. Peccato nō debetur ma
ior pena ex hoc, q̄ alteri peccato
adiungitur, cum vtrumque peccatum
sua habeat penam taxatā
s[ed] diuinam iustitiā: sed peccato
veniali debetur pena eterna si
cum mortali peccato intenuitur
in aliquo damnato, quia in inferno
nulla potest esse remissio: ergo
peccato veniali simpliciter
debetur pena eterna. nulli ergo
peccato debetur pena temporalis.

SED CONTRA est, quod dicitur
2. Reg. 12. quod Daud dixit ad
Nathan: Peccavi domino. dixit
que Nathan ad Daud: Dominus

quoque transtulit peccatum tuū,
non morieris. Veruntamen quia

blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, filius
qui natus est tibi, morte morietur. Punitur ergo
aliquis a Deo, etiā postquam ei peccatum dimitti
tur, & sic reatus pena remanet peccato remoto.

RESPON. Dicendum, q̄ in peccato duo possunt
considerari, scilicet culpa, & macula sequens. Pla
num est autē, quod cessante actu peccati, remanet
reatus in omnibus peccatis actualibus. Actus enim
peccati facit hominem tecum poenā, in quantum
transfudit ordinem diuinā iustitiā, ad quem nō
redit nisi per quandam recompensationem poenā,
quæ ad equalitatem iustitię reducit, vt. s. qui plus vo
luntati luę indulxit, quam debuit, contra mandatū
Dei agens, secundum ordinem diuinā iustitiā ali
quid contra illud quod veller, spontaneus, vel iniuri
us pariat: quod etiam in iniurijs hominib[us] factis
obseruat, vt per recompensationem penę reint
erget equalitas iustitię. Vnde patet, quod cessante
actu peccati, vel iniurij illar[um], adhuc remanet debi
tum poenā. Sed si loquuntur de ablatione peccati,
quantum ad maculam, sic manifestum est, q̄ ma
cula peccati ab anima auferri nō potest, nisi per hoc
quod anima Deo coniungitur, per cuius distātiā
datrimentum proprii nitoris incurrebat, quod est
macula, vt supra dictum est. * Coniungitur autem
Deo homo per voluntatem. Vnde macula peccati
ab homine tolli non potest, nisi voluntas hominis
ordinem diuinę iustitię acceptet, vt scilicet, vel ip
se sibi poenam spontanens assumat in recompensa
tionem culpe præterite, vel etiam à Deo illatam pa
tienter susineat: vtroque enim modo pena ratio
nem satisfactionis habet. Penna autem satisfactionis
diminuit aliquid de ratione poenā, est enim de ra
tione poenā, quod sit contra voluntatem. Penna au
tem satisfactionis etiā secundum absolutam cōsidera
tionem sit contra voluntatem, nō tamē ut nunc,
& per hoc est voluntaria, unde simpliciter est volū
taria, s[ed] quid autē in voluntaria, sicut patet ex his,
q̄ supra de voluntario, & in voluntario dicta sunt. *
Dicendum est ergo, quod remota macula culpe,
potest d[icitur] quidem remanere reatus non penę simpliciter,
sed satisfactionis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut cessante
actu peccati remanet macula, ut supra dictum
est, * ita etiam potest remanere reatus: cessante ue
rō macula, non remanet reatus secundum cādem
rationem, ut dictum est. *

AD SECUNDVM dicendum, quod uirtuoso non
deberur poena, simpliciter, potest tamen sibi deberi
poena, ut satisfactionis, quia hoc ipsum ad uirtutem
pertinet, ut satisfaciat pro his, in quibus offendit,
vel Deum, vel hominem.

AD TERTIVM dicendum, quod remota macula
sanatum est vulnus peccati quantum ad voluntatē.

cam. Et propterē si
ante satisfactionem
recidiuat, non facili
faciet extra satisfac
torium statu positi
tus, & si nec in in
med. 10.5.

ferno, vbi non sati
faceret, sed statu
ponit p[ro]p[ri]e t[em]p[or]e
busdam creditur, nō
satisfaciet, sed exter
naliter punietur, &
in hac vita durante
statu peccati mortali
nō satisfaciet cx
defectu statu.

Super

B C secundum reg. 12. quod Daud dixit ad
Nathan: Peccavi domino. dixit
que Nathan ad Daud: Dominus

quoque transtulit peccatum tuū,
non morieris. Veruntamen quia

blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, filius
qui natus est tibi, morte morietur. Punitur ergo
aliquis a Deo, etiā postquam ei peccatum dimitti
tur, & sic reatus pena remanet peccato remoto.

RESPON. Dicendum, q̄ in peccato duo possunt
considerari, scilicet culpa, & macula sequens. Pla
num est autē, quod cessante actu peccati, remanet
reatus in omnibus peccatis actualibus. Actus enim
peccati facit hominem tecum poenā, in quantum
transfudit ordinem diuinā iustitiā, ad quem nō
redit nisi per quandam recompensationem poenā,
quæ ad equalitatem iustitię reducit, vt. s. qui plus vo
luntati luę indulxit, quam debuit, contra mandatū
Dei agens, secundum ordinem diuinā iustitiā ali
quid contra illud quod veller, spontaneus, vel iniuri
us pariat: quod etiam in iniurijs hominib[us] factis
obseruat, vt per recompensationem penę reint
erget equalitas iustitię. Vnde patet, quod cessante
actu peccati, vel iniurij illar[um], adhuc remanet debi
tum poenā. Sed si loquuntur de ablatione peccati,
quantum ad maculam, sic manifestum est, q̄ ma
cula peccati ab anima auferri nō potest, nisi per hoc
quod anima Deo coniungitur, per cuius distātiā
datrimentum proprii nitoris incurrebat, quod est
macula, vt supra dictum est. * Coniungitur autem
Deo homo per voluntatem. Vnde macula peccati
ab homine tolli non potest, nisi voluntas hominis
ordinem diuinę iustitię acceptet, vt scilicet, vel ip
se sibi poenam spontanens assumat in recompensa
tionem culpe præterite, vel etiam à Deo illatam pa
tienter susineat: vtroque enim modo pena ratio
nem satisfactionis habet. Penna autem satisfactionis
diminuit aliquid de ratione poenā, est enim de ra
tione poenā, quod sit contra voluntatem. Penna au
tem satisfactionis etiā secundum absolutam cōsidera
tionem sit contra voluntatem, nō tamē ut nunc,
& per hoc est voluntaria, unde simpliciter est volū
taria, s[ed] quid autē in voluntaria, sicut patet ex his,
q̄ supra de voluntario, & in voluntario dicta sunt. *
Dicendum est ergo, quod remota macula culpe,
potest d[icitur] quidem remanere reatus non penę simpliciter,
sed satisfactionis.

q. 8. art. 1.

q. 6. art. 6.

q. 8. art. 1.

In corp. ar.

QVAEST. LXXXVII.

Im argu. Sed contra.

Requirit autem adhuc poena ad sanationem aliarum virium animarum, quae per peccatum praecedens deordinatae fuerunt, ut scilicet per contraria currentur. Requiritur etiam ad restituendum equalitatem iustitiae, & ad amouendum scandalum aliorum, ut edificetur in poena, qui sunt scandalizati culpa, ut patet ex exemplo de David inducto. †

ARTIC. VII.

F Dei, & tunc tale detrimentum non est simile malum hominis, sed sicut quid: unde non habet in pliciter rationem penae, sed medicina. Namque dicit austeras portiones propinant infirmis, vice ferant sanitatem. Et quia homines non proprie habent rationem penae, non reducuntur ad culpam nisi ad causam, nisi pro tanto: quia hoc ipsum, quod est humanae naturae medicinas penales exhibere corruptionem naturae, quod est pena originalis peccati. In statu enim innocentiae non oportueret aliquis profectum virtutis inducere per penalia ex exercitu: unde hoc ipsum quod est pena in talibus, reducatur ad originalem culpam, sicut ad causam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homines deficit, corum, qui nascuntur, vel est puerorum, sunt effectus & penae originalis peccati, ut dictum est, * & manifestetur post baptismum propter causam superius dicitur. & quod non sint aequaliter in omnibus, contingit propter natura diversitatem, que sibi relinquuntur, pro dictum est. * Ordinatur tamen huiusmodi factus secundum diuinam prouidentiam ad beneficium hominum, vel eorum, qui patiuntur, vel aliorum, qui penes admonentur, & etiam ad gloriam Dei.

AD SECUNDUM dicendum, quod bona temporalia, & corporalia sunt quidem aliqua bona hominis, sed parva: bona uero spiritualia sunt magnitudinis bona. Pertinet igitur ad diuinam iustitiam ut virtus der spiritualia bona, & de temporali bonis, uel malis tantum deteis, quantum sufficiat virtutem. Ut enim Dionysius dicit 8. cap. de diuino ministris. * Diuina iustitia est non emolire opes, fortitudinem, materialia donationibus, uero hoc ipsum, quod temporalia dantur, immum spiritualium creditur. unde in Psal. 72. contineatur. Ideo tenuit eos superbia.

AD TERTIUM dicendum, quod Christus per sustinuit satisfactoriam, non pro suis, sed prostris peccatis.

ARTICULUS VIII.

Vtrum aliquis puniatur pro peccato alterius.

Cap. declinando ad secundum. Art. precede.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est, * Peccata non potest dupliciter considerari, simpliciter, & in quantum satisfactionis. Pena quidem satisfactionis est quodammodo uoluntaria, & quia contingit eos, qui differunt in reatu poenae, esse unum sicut voluntatem unionem amoris, inde est quod interduum aliquis qui non peccauit, penam uoluntarii pro alio portat: sicut est in rebus humanis uidemus, quod aliquis interficit alterius debitu. Si uero loquamus de pena simpliciter, sicut quod habet rationem penae, sic semper habet ordinem ad culpam propriam: sed quoniam quidem ad culpam actuali, pura, quam aliquis uela Deo, uel ab homine pro peccato commisso punitur: quoniam uero ad culpam originalem, & hoc quidem, uel principaliter, uel conuenienter. Principaliiter quidem pena originalis peccati est, quod natura humana sibi relinquitur destituta auxilio originalis iustitiae: sed ad hoc consequuntur oculi penalitates, quae ex defectu naturae hominibus contingunt.

Sciendum in est, quod quoniam aliquid videtur esse penale, quod non habet simpliciter rationem penae. Pena non est species mali, ut in dictum est, * malum aut est priuatum boni. Cum autem sint plura hominis bona, s. anime, corporis, & exteriorum rerum, contingit interduum, quod homo patiatur detrimentum in minori bono, ut augeatur in maiori: sicut cum patiatur detrimentum pecuniae propter sanitatem corporis, uel in uestimentis: horum propter salutem anime, & propter gloriam.

AD OCTAVUM sic proceditur, Vt, quod aliquis puniatur pro peccato alterius. Dicitur enim Exodus 20. Ego sum Deus zeletes, uisitans iniquitatem patrum in filios in tertiam, & quartam generationem his, qui oderunt me, & Matth. 23. dicitur. Ut ueniat super vos omnis uulnus iustus, qui effusus est super terram. ¶ 2. Pr. Iustitia humana deriuatur a iustitia diuina: sed secundum iustitiam humanam aliqui filii puniuntur pro parentib. sicut patet in criminis laesae maiestatis. ergo est sicut dininam iustitiam unum puniatur pro peccato alterius. ¶ 3. Pr. Si dicatur filius non puniri pro peccato patris, sed pro peccato proprio, in quantum imitatur malitiam paternam, non magis hoc dicere de filiis, quam de extraneis, qui simili pena puniuntur his, quorum peccata imitantur. non ergo videtur, quod